

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 5. De charitativâ conversatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

vigiliis nocturnis, quibus citissime perveniat, & volet, & exaltetur mens in dilectione Dei. De Regularibus sui temporis ait S. Chrysoſtomus homil. 56. ad popul. surgentes statim ex cubili, hilares & leti, chorumq; constituentes, in alacri conscientia consonantes omnes tanquam ex uno ore Hymnos Omnium Deo concinunt, eum venerantes. Interrogemus, quid ab Angelis differat hic Chorus super terram canentium, & dicentium: Gloria in altissimis Deo. Et homil. 57. Noctes dies faciunt, in Gratiarum actionibus & Hymnodis degentes. Item homil. 59. Postquam gallus cantavit, statim veniens Prælatus, & pede solum simpliciter cedens, omnes excitat. Mox surgentes, stant Hymnos Cantantes multâ cum vocis consonantiâ. Cum Angelis cantant; nam & Angeli tunc canunt: Laudate Dominum de cælis. Et ibidem: Omnes statim cum reverentiâ somnum deponentes exurgunt, excitante eos Prælato, & consistunt sanctum Chorum constituentes, Sacros Hymnos decantant.

S. 5.

De charitativa conversatione.

159. DE hac dicitur Act. 4. Multitudinis autem credentium erat cor unum & anima una. Et in Regulâ S. Augustini. c. 2. Unanimes habitetis in domo Domini, & sit vobis anima una & cor unum in Deo. Item c. 3. Omnes ergo unanimiter & concorditer vivite. Ubi viget Charitativa conversatio; ibi cœnobia sunt para-

paradifus & cœlum ; incolæ verò inhabitantes
 Religiofi sunt quidam Angeli Dei ; quippè qui
 conversatione cœlesti electâ nihil ab Angelis diffe-
 runt : Nam ficut inter hos nulla est inæqualitas ;
 fic & inter illos. Nemo fiquidem paupertati ex-
 probrat. Nemo de divitiis gloriatur. Meum &
 tuum, quod cuncta evertit, eliminatum est. Om-
 nia ibi communia, & menfa, & habitatio, & ve-
 ftes. Et hoc quid mirum ? cum & illis anima una
 eademq; fit. Omnes eâdem nobilitate nobiles, eâ-
 dem fervitute fervi, eâdem deniq; libertate funt
 liberi. Nempe cuncta ipforum tanquàm unâ eâ-
 demq; liberâ menfurâq; æftimantur ; ut nulla in-
 ter eos diverfitas aut inæqualitas locum habeat ;
 verùm omnia eodem ordine, convenientiâ, con-
 cordiâ, jugiq; tranquillitate conftituta funt. Com-
 mune efle exiftimatur, quod cuiq; tam trifte,
 quàm jucundum acciderit ; ut inquit S. Chryfo-
 ftomus lib. 3. adverf. vit. Monaft. vitup. cap. 10.
 Quia fic vivunt in unum, ut unum hominem
 faciant ; ut fit illis verè, ficut fcriptum eft, una
 anima, & unum cor ; multa corpora, fed non mul-
 ta corda ; ut ait S. Auguftinus in Pfalm. 132. Et
 S. Bafilius in conftitut. Monaft. c. 19. Perfèctif-
 fimam ego vitæ communionem illam appello, undè
 diffenfo omnis, ac perturbatio omnis, contentio
 omnis abeft & rixæ: contraq; univerfa communia,
 animi, mentes, &c. Communis Deus, communis
 pietatis mercatura, communis falus, communia
 certamina, communes labores, communia præ-
 mia, & certaminum exantlatorum corona.
 Ubi multi unus ; & unus non folus, fed in pluri-
 bus.

lect
 ectione
 214
 44

bus. Huic vita instituto quid est tandem quod
 equiparari possit? quid eo beatius dici? Quid
 hac conjunctione, unitate, & necessitudine ap-
 tius excogitari? quid mutuam inter se morum, ani-
 morumq; contemperatione gratiosius fingi? Ho-
 mines ex diversis nationibus, ac Regionibus pro-
 fectos, per exactam morum ac disciplinae similitu-
 dinem adeo in unum veluti coaluisse, ut in plu-
 ribus unus modò esse animus videatur. Vicis-
 simq; plura corpora mentis unius instrumenta
 cernantur. In his, qui infirmam corporis valetu-
 dine est; is complurium animos imbecillitatis sua
 participes habet. Qui verò animo ager est, & affli-
 gitur, eì complures praesto sunt, à quibus cure-
 tur, à quibusq; assidue erigatur. Hi aequabili
 jure inter se alii aliorum & famuli sunt, & domi-
 ni; & invicta libertate accuratissimam sibi in-
 ter se serviunt servitutem. Hi Angelorum vi-
 vendi ritum emulantur; nulla est inter Ange-
 los lis, nulla contentio, nulla controversia, &c.
 Econtrà ubi non est charitativa conversatio;
 ibi cœnobiaz sunt infernus & gehenna; inhabi-
 tantes verò cœnobitæ sunt Dæmones; ut in-
 quit S. Hieronymus in Regula. Quia in talibus
 locis regnat diabolica superbia; quâ frater fra-
 trem despicit; & illi servire, vel cedere detre-
 ctat. Regnat ibidem diabolica invidia; quâ
 unus alteri sua naturæ talenta, scientiam, virtu-
 tes promotionem, obedientias, & gratiam a-
 pud Superiores invidet. Regnat affectus no-
 cendi, vindictam sumendi; audiuntur murmura,
 dissensiones, rixæ, convitia, detractiones, su-
 lar.

furr
 tate
 nast
 runt
 quæ
 liu
 char
 ver
 nec
 ma
 conf
 conf
 hila
 rari
 Frac
 die,
 stus,
 obtu
 quip
 irri
 Disc
 sis o
 fam
 bito
 tern
 null
 niqu
 stud
 cina
 mur
 ti no
 tare
 praf

furrations, & similia contra justitiam & charitatem peccata. Propter quod vigilantiores Monasteriorum Antistites semper in hoc incubuerunt, ut fratres imprimis se ritè haberent in iis, quæ sunt in Ordine ad Deum, & ad debitum illius cultum pertinent: Deindè etiam ut iidem charitativè inter se agerent, & fraternè conversarentur. S. Basilius *serm. de Abdicat.* monet: *Cùm quid locuturus es; ea ex ore tuo prima semper verba profoliant, quibus & proximum consoles, & charitatem erga illum tuam magis confirmes; idque adhibitâ quâdam festivâ oris hilaritate; ut qui tecum loquitur, per te exhilarari se sentiat.* Et *serm. i. de Institut. Monachor. Fracundie, aut memoria injuriarum, aut invidia, aut contentionis nullus prorsus sit neve gestus, neq; motus; non verbum, non oculorum acris obrutus, non vultus conformatio ulla, non aliud quippiam, ex quo eorum, quibuscum vivimus, irritari animus possit.* Item *Epist. ad Chilonem Discipul. Dabis operam haud segnem, nè cui sis offendiculo eorum, quibuscum intercedit tibi familiaris congressus. Magis ipse in hoc incumbito, omnibus ut sis perquam graciosus, fraterni sodalitiî amator, sincerus, suaviloquus, nulli non insinuans animi tui modestiam.* Denique *Epist. i. ad Gregorium Theolog. Magno studio id comparandum habemus, scite ut sermocinari possimus; ut nec contentiosius percunctemur, nec affectantiùs respondeamus; ut differenti non obloquamur; nec interfari atq; interpellare gestiamus absurda ostentatione, fastumq; præsferente: ut modum teneamus & sermocinandi*

lectione
214

nandi, ascultandi. Vocis porro intentio mediocritate temperanda est; ut nec exilior fallat aures, nec contentior odiosâ radat offensione. Expendendum prius, quid dicturus sis; atq; ita demum edendum & provulgandum est. In congressibus comiter appellare oportet, atq; in consuetudine suavem se præbere.

160. Ut verò conversatio nostra sit charitativa, requirit sequentes conditiones: prima est, ut verba non fiat dura & inhumana; sed placida, suavia, & amicabilia; juxta illud Coloss. 4. Sermo vester semper in gratiâ sale sit conditus; ut sciatis, quomodo vos oporteat uicuiq; respondere. Quomodo de Christo prædixit Propheta Isaias c. 42. Ecce puer meus, quem elegi: non contendet, neq; clamabit, neq; audiet aliquis in plateis vocem ejus. Et de eo testatur S. Lucas c. 4. Mirabantur in verbis gratia, que procedebant de ore ipsius. Undè S. Bonaventura lib. de informat. Novit. part. 1. c. 32. Quàm benignus inter discipulos; quàm placidus in omnibus dictis suis; quàm mitis in responsis! Quod si forsitan proximus aut frater durius & acrius nos alloquatur; aut irâ aliâvè passione præoccupatus, verbis contumeliosis & injuriosis dicteris nos afficiat; non debemus illi in eodem tono vel accentu respondere: sed dulcia ac placida verba cum omni mansuetudine sunt reponenda; quomodo iterum de Christo testatur S. Petrus 1. Epist. c. 2. dicens: Qui cum malediceretur, non maledicebat. Et S. Bonaventura supra: quàm patiens ad contumelias: Non enim studuit se vindicare

dicare verbo mordaci & amaro; sed blando & humili responso alterius malitiam sanare. Idem nos docet S. Dorotheus Doctrinâ 15. Si quis asperere nos affabitur, & increpabit; vel etiam obijciat ea, quæ nunquam fecerimus; nihilominus submisit & humiliter respondeamus, veniam ab illo petentes, tanquam si nos illi ita loquendi occasionem dedissemus, et si eam minimè dederimus; dicamusq;: ignosce frater, & ora pro me. Et S. Augustinus in Regulâ c. 10. Vobis à verbis durioribus parcite. S. Basilius etiam monet discipulum suum Chilonem, ut sit omnibus perquam graciosus, suaviloquus, nulli non insinuans animi sui modestiam. Ad Gregorium verò Theologum ait Epist. 1. In congressibus comiter appellare oportet, atq; in consuetudine suavem se exhibere. Nusquam acerbum se præbere convenit, etiamsi obijuratione opus sit. Causam dat Scriptura Proverb. 15. Responso mollis frangit iram; sermo durus suscitatur furorem. Et Proverb. 16. Favus mellis composita verba; dulcedo animæ, sanitas ossium. Item Eccl. 6. Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos. Et Eccl. 20. Sapiens in verbis seipsum amabilem facit.

162. Altera conditio est, ut proximo aut fratri loquenti vel aliquid narranti non contradicamus; (nisi forte scandalosa, & vel contra Deum, vel contra proximum tendentia verba proferret.) Neque dicta illius improbemus; sed potius eidem, quantum salvâ conscientia fieri potest, in omnibus consentiamus; aut saltem, quæ approbare non possumus, prudenter dissimule-

u

mule-

mulemus, & silentio prætereamus. Ita enim monet Apostolus Philipp. 2. *Idem sapiatis, eandem charitatem habentes, unanimes, idipsum sentientes, nihil per contentionem, neq; per inanem gloriam.* Et Roman. 12. *Idipsum invicem sentientes, non alta sapientes, sed humilibus consentientes; si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes.* Item 2. Corinth. 13. *De cætero fratres gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete; Et Deus pacis & dilectionis erit vobiscum.* Denique Ephes 4. *Supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem spiritus, in vinculo pacis; unum corpus, & unus spiritus, sicut vocati estis in unâ spe vocatinis vestre.* Eodem quoque pertinet, ut proximum loquentem non interellemus, quasi ipse erraret, & nos melius rem sciremus. *Differenti non obloquamur; nec interfari atq; interpellare gestiamus absurda ostentatione, fastumq; præferente;* ait S. Basilius suprâ Epist. 1. ad Gregorium Theolog. Nec refert, quod frater ille, qui loquitur falsum aliquid, aut incredibile, aut cum aliis circumstantiis, quàm factum sit, referat: in his enim & similibus non est contradicendum narranti; nisi silentium nostrum cedat in Dei injuriam, aut pusillorum scandalum, aut absentium infamationem, & damnum tale, quod nos impedire tenemur: sed propter amorem pacis & concordie toleranda patienter & dissimulanda est errantis vel imperitia, vel temeritas in loquendo, quamdiu nihil inde mali rationabiliter time-

rimetur Juxta Apostolum *1. Corinth. 13. Charitas patiens est, benigna est, charitas non irritatur, non cogitat malum, omnia suffert, omnia credit.* Sanè diuturna & quotidiana experientia docet, quod illi homines, qui Spiritum contradictionis habent, & libenter iis, quæ ab aliis proferuntur, contradicunt, ea impugnant, in dubium vocant, &c. intolerabiles sint in communitate: ac sæpè levissimis de causis rixas suscitent.

163. Tertia conditio ad charitativam conversationem requisita est, ut Fratres nostros magnificiamus apud nosmetipsos in animo, & hanc nostram de illis existimationem foris etiam verbis, opere, & signis demonstramus, tam in eorum absentia, quàm præsentia; ita quidem, ut de illis absentibus honorificè loquamur; præsentibus verò honore præveniamus; sicut monet Apostolus *Rom. 12. Charitate fraternitatis invicem diligentes; honore invicem prævenientes.* Et *Philipp. 2. In Humilitate Superiores sibi invicem arbitantes.* Nemo siquidem est tam barbarus & durus, qui non accendatur ad redemandum eum, à quo se videt æstimari & amari. *Vis laudari? lauda alium; vis amari? ama;* inquit S. Chrysostomus *homil. 13. ad populum.* Undè S. Basilius *serm. de Abdicat.* docet, nunquam in conversatione loquendum esse cum proximo & fratre etiam nobis inferiore taliter, ut ostendamus, nos ipsum parvi facere, aut contemnere. *Si cum inferiore te sermonem habes; aut interrogatus ab eo, aliquid respondes;*
 U 2 CAVE,

cave, nè subspenso animo illi negligenter respondeas, eâ re videlicet, quod fratrem contempnas. Et serm. 2. de Institut. Monachor. vetat in conversatione & publico colloquio, alicui privatim loqui in aurem, aut per nutus ipsi significare aliquid: eò quod talis agendi modus præferat contemptum, aut exilern de aliis præsentibus existimationem, pariatque suspiciones, odia, &c. Ejus verba sunt: In aurem locutiones, & quæ per nutus fieri solent, significationes, hæc omnia à fratrum conventu longissimè submouentur. Nam quæ nutu fit significatio, ea fratri indicio est, malitiosum aliquem dolum in re obscure latere. Porrò ex istiusmodi rebus odia, suspicionesq; nascuntur.

164. Quarta conditio est correctio & emendatio morum eorum, qui Fratribus nostris possunt displicere in nobis, & nos illis in conversatione graves seu difficiles & molestos reddere. Solet enim inurbanitas & rusticitas morum offendere illos, qui sunt honestiores & benè educati. Undè S. Augustinus in *Regulâ. c. 6. Nec affectetis vestibus placere, sed moribus. In incessu, statu, habitu, & in omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum. Et S. Basilius Epist. ad Chilonem Discipul. Dabit operam haud segnem, nè cui sis offendiculo eorum, quibuscum tibi intercedit familiaris congressus; magis incumbito, omnibus ut sis perquam gratiosus, fraterni sodalitiis amator sincerus, suauiloquus, nulli non insinuans animi tui modestiam. Atq; hinc primò, quia meritò omnibus prudentibus*

tibus displicet inepta quorundam consuetudo
 jocandi, & alios mordacibus ac scommaticis ver-
 bis pungendi, ad excitandum risum, vel ad o-
 stentandam ingenii sui felicitatem in hujusmodi
 acuminibus & disteriis aculeatis inveniendis;
 Hi, quibus talis jocandi irridendiq̄ue mos est,
 toto conatu incumbere debent, ut eum radici-
 t̄us extirpent, & se in conversatione synceros,
 apertos, innocuos, & omnibus gratiosos exhi-
 beant. Solent enim in communitatibus & con-
 gregationibus odibiles, invisī, & detestabiles
 esse omnibus bonis illi, qui insulsis ejusmodi sa-
 libus, & vexandi seu illudendi artibus sunt de-
 diti; uti & illi, qui student amphibologicis & æ-
 quivocis verbis; ita ut audientes in omni ferē
 eorum dicto & sermone dubiū h̄erere debeant,
 serianē sint & vera, quæ tales histriones lo-
 quuntur, an verò tantūm jocentur. Quis enim
 cum talibus libenter conversabitur & aget, quos
 in omnibus ferē sermonibus suspectos habere
 debet? *Non te delectet puerilis jocus*, ait S. Ba-
 silius *in admonit. ad Filium Spirit.* *Nec in mo-
 dum parvuli jocari velis: quia non convenit. Sa-
 cra Scriptura hoc hominum genus vocat Illuso-
 res, & Sophistas.* De quibus *Eccl. 37. Qui so-
 phisticè loquitur, odibilis est.* Et *Proverb. 3. Ab-
 ominatio Domini est omnis illusor.*

Secundò cavendum est, nè altiori voce loqua-
 mur, quàm necesse sit; sed potiùs submissè in-
 terrogemus, aut interroganti respondeamus;
 sicut monet S. Basilius *serm. de Abdicat. Inter-
 rogatus de re aliquâ, gravi ac submissâ voce re-*

U 3 spon-

sponde. Et serm. 2. de institut. Monachor. Quoties de re inter se colloquium haberi conveniet, vocis modum ipsis necessitas ipsa definiet, ut scilicet cum eo, qui propinquior sit, pressius agatur: qui autem remotior, is altiore aliquantò voce appelletur. Illud autem, ut aliquis in dando consilio alicui hortatione vè de re aliquà adhibendâ, majore asperioreq; utatur vocis sono; hoc ut res contumeliosa è conventu prorsus amovetur. Item in Epist. 1. ad Gregorium Theologum. Magno studio id comparandum habemus, scite ut sermocinari possimus; ut nec contentiosius percunctemur; nec affectantius respondeamus. Vocis intentio mediocritate temperanda est; ut nec exilior fallat aures, nec contentior adiosâ radat offensione. Ipse verò S. Gregorius Theologus Orat. 14. ait, quod Monachorum fit vox composita & quietâ.

Tertiò abstinendum est à loquacitate & dicacitate; ut non simus garruli, blaterones, & verbosi; sed rarò, parcè, & parùm loquamur; ita ut aliis etiam præsentibus spatium & occasionem tribuamus aliquid proponendi: solet enim garrulitas & verbositas aliquorum in congregatione valdè molesta & onerosa esse cæteris. Undè Scriptura monet Eccl. 5. *Sint pauci sermones tui.* Et Eccl. 32. *Loquere major natu; decet enim te primum verbum. Adolescens loquere in tuâ causâ vix. Audi tacens; & pro reverentiâ accedet tibi bona gratia. Si bis interrogatus fueris, habeat caput responsum tuum. In multis esto quasi inscius; & audi tacens simul & querens*

In

In medio Magnatorum non praesumas; & ubi sunt senes, non multum loquaris. Item Eccl. 20. Est odibilis, qui procax est ad loquendum. Job etiam amicos suos reprehendit ob nimiam suam loquacitatem, dicens: *Audivi frequenter talia. Nunquid habebunt finem verba ventosa? poteram & ego similia vestri loqui.* &c. c. 16.

Quarto non est effusè ridendum & cachinnandum: quia *fatuus in risu exaltat vocem suam: vir autem sapiens vix tacitè ridebit.* Eccl. 21. S. Basilius in Regul. fus. interrogat. 17. ait: *Non mediocriter caveri ab iis debet, qui colenda pietati student, nè in risum videlicet prater modum effusi sint; quandoquidem non abesse intemperantiam significatis, qui profuso nimis petulantiq; risu tenetur; seseq; animi sui motus nequaquam sedatos, ejusq; mollitiem ac veluti laxitatem nequaquam ratione severà habere compressam declarat. Verùm modicè rictum diducere, eoq; modo animi sui diffusionem leviter significare, non est contra decorum. Illud autem, in inanes cachinnos prorumpere, & corpore contra animi voluntatem subsultare, nequaquam est eius, qui animo composito sit, aut planè probo, & com-pote sui ipsius. S. Gregorius Nazianz. Orat. 14. tradit, quod in Monachis debeat esse subrisio levis, imò subrisiois vix nota. S. Bernardus in vita S. Malachiae scribit, quod risus ejus fuerit index Charitatis, aut provocans Charitatem; rarustamen & ipse; equidem interdum eductus; excussus nunquam: qui ita nuntiaret cordis letitiam; ut ori gratiam non minueret, sed auget.*

ret : tam modestus ; ut levitatis non posset esse suspectus : tantillus tamen, ut hilarem vultum ab omni tristitia nava vel nebulâ vindicare sufficeret.

Quintò corrigenda est in nobis morositas, tristitia, & inhumanitas vultus ; ita ut nullus prorsus sit nevè gestus, neq; motus, non verbum, non oculorum acris obtutus, non vultus conformatio ulla, non aliud quippiam, ex quo eorum, quibuscum vivimus, irritari animus possit ; ut inquit S. Basilius *serm. 1. de Instit. Monachor.* Qui & *serm. de abdicat.* monet, ut loquamur adhibitâ quâdam oris festivâ hilaritate. Id quod etiam Statuta Canonica Ordinis Præmonstratensis requirunt *dist. 1. c. 26.* Sint in communi conversatione benigni atq; modesti ; in animi relaxatione cum religiosâ moderatione & gravitate latti. Et *c. 22.* Facies sit serena ; & hilaritatem potius exhibeat, quàm tristitiam. Omnes mores suos accuratè componant ; ut nihil sit torvum in oculis & c.

Sextò vitandæ sunt etiam aliæ quædam inurbanitates, quæ præsentibus offendere possunt ; videlicet coram natu majore quàm tu, cave nè assidere festines. Quod si, ut id facias, jubeare ; nolito tu in pari cum illo sellâ sedere ; sed operanda, ut sellam tibi humiliores aliquam invenias. Inter sedendum cave, nè crux cruri alteri superponas ; siquidem istud facere animi parùm attentè atq; aliud agentis indicium est. Cave, nè lava tua petulanter se jactet ; nevè spreto naturæ ordine imperium sibi in dexteram usurpet ; uti monet S. Basilius *serm. de Abdicat.* Indecens quoq;

quoque est, inter loquendum vestem alterius at-
 tractare; aut salvia ex ore proficiente eum com-
 pluere: unde non nimis approximandum est ei,
 quo cum loquimur; sed justum semper interval-
 lum mediare debet loquentem inter & audien-
 tem; quale est spatium unius passus. Similiter
 non convenit, ut quis inter loquendum manu
 tractet vel gyret strophium, dentiscalpium,
 clavem, cingulum &c. Quod si forsan necessi-
 tas cogat exspuere, vel nares emugere; id fiat
 facie & corpore converso ad latus illud, quod
 nemo claudit; ita ut sputum non projiciatur an-
 te alios & sub aspectum illorum. Si vero utrum-
 que latus claudatur ab adstantibus; tunc rece-
 dendum est nonnihil, & à tergo illorum ejicien-
 dum est sputum, vel emungendæ nares. Fe-
 didissimum autem est & maximè inurbanum, si
 quis nares purget aut emungat non Strophio-
 lo, sed manu vel nudâ, vel chirothecis tectâ,
 vel etiam uno digito admoto sordes ejiciat. Item
 si quis mucum & materiam emunctam in Stro-
 phiolo intueatur & contempletur; vel Stro-
 phiolum ventilando & excutiendo, sordes inhæ-
 rentes projiciat in terram. Indecorum quoque
 est, coram aliis purgare dentes, nares, vel au-
 res immisso digito, cultro, scalpulo &c. aut dum
 sentis pruritus in capite vel alio quovis cor-
 poris membro, illud fricare, aut manum intra
 vestes mittere ad sedandum pruritus &c.

Septimò abstinendum est in conversatione à
 nimia gestulatione & motu brachiorum aut
 manuum, contorsione labiorum, corrugatione

U s fron-

frontis, agitatione humerorum, contractione narium, gyratione oculorum, inclinatione & applicatione corporis ad parietem &c.

165. Quinta conditio charitativæ conversationis est, ut *objectum* colloquii sit honestum, decens, & tam loquentium quam audientium statui ac conditioni conveniens; nullique sive præsentium, sive absentium præjudicans & noxium. Undè primò non est loquendum de vitiis & defectibus absentium moralibus aut naturalibus; sive hi publici & notorii sint, sive occulti; juxta illud tritum: *De Absentibus non nisi bene*. Secundò præsentibus vitia & defectus non sunt exprobrandi, aut in faciem objiciendi. Neq; in colloquium adducenda sunt ea, quibus prævidere possumus aliquem ex adstantibus fore irritandum, & ad indignationem provocandum; aut contristandum; vel confundendum, & rubore afficiendum. Hæc enim & similia causant animorum alienationem, diffidentiam, & aversionem; uti & manifestatio seu revelatio secretorum, irrisio, & improprium. Undè *Eccl. 22.* dicitur: *Adamicum etsi produxeris gladium; non desperes: est enim regressus. Ad amicum si aperueris os triste, non timeas: est enim concordatio: excepto convitio, & improprio, & mysterii revelatione, & plagâ dolosâ: in his omnibus effugiet amicus.* Tertiò omnium adstantium aures meritò offenduntur & exasperantur, si religiosum audiant loquentem de rebus obscœnis, aut fœdis, & indecentibus; de nuptiis, puerperiiis, saltationibus, fœminis conjugatis vel solutis;

lutis; de formâ, staturâ, vestitu, aut incessu
mulierum &c. Quia hæc omnia sunt alienissi-
ma à vocatione, conditione, & statu illorum,
quem professi sunt, & sacro Habitu præsefe-
runt.

§. 6.

De ministerio fratribus exhibendo.

166. **C**onsistit hoc ministerium in eo, ut fra-
tribus nostris spiritualibus exhibeamus
servitia & charitatis officia tum spiritualia tum
corporalia; Et hæc non tantum honorifica ac
splendida; sed etiam vilissima, & abjectissima;
sicut Christus Dei filius exhibuit discipulis suis
Joann. 13. Quando surgens à cœnâ, mittens
aquam in pelvim, *cœpit lavare pedes discipulo-
rum, fuitque in medio discipulorum, sicut qui
ministrat Luc. 22.* Undè subjungit citato capite *Jo-
annis 13.* *Scitis, quid fecerim vobis? vos vocatis
me Magister, & Domine, & benè dicitis: sum ete-
nim: si ergò ego lavi pedes vestros Dominus &
Magister; & vos debetis alter alterius lavare pe-
des. Exemplum enim dedi vobis, ut quemad-
modum ego feci vobis; ita & vos faciatis. Man-
datum novum do vobis, ut diligatis invicem,
sicut dilexi vos; ut & vos diligatis invicem.* Et
S. Paulus Galat. 5. hortatur: *per charitatem
spiritus servire invicem: omnis enim lex in uno
sermone impletur: diliges proximum tuum, si-
cut teipsum. Item Galat. 6.* *Alter alterius one-
ra portate; Et sic adimplebitis legem Christi.* S.
Basiliius pro magno beneficio reputat, servire
Fra-